

DET VIKTIGASTE UNDER ELÅRET 2005: Gudrun – utsläppsrätter – Barsebäck 2

- Elåret 2005 inleddes med högsta möjliga dramatik. Stormen Gudrun slog till och ödelade stora delar av södra Sverige, med många och långa elavbrott som följd.
- EU:s system för handel med utsläppsrätter av koldioxid startade. Det fick en oväntat stor påverkan på elpriserna som ökade dramatiskt.
- Barsebäck 2 stängdes, en evig trätofråga var därmed till ända.

GUDRUN SKÖVLADE OCH SKÄRPTE LAGEN

ÅRETS MEST uppmärksammade händelse inom elförsörjningen var stormen Gudrun som drabbade stora delar av Götaland men även Svealand. Mellan den 8 och 9 januari fälldes cirka 75 miljoner kubikmeter skog – lika mycket som normalt avverkas i Sverige under ett år.

Ungefär 730 000 elnätstkunder drabbades av elavbrott. Hälften fick

tillbaka elen inom ett dygn, medan närmare 70 000 elnätstkunder på landsbygden var utan el i över en vecka. Cirka 12 000 elnätstkunder saknade el i mer än 20 dygn. Sammanlagt förstördes drygt 2 000 mil elnät.

Branschen kunde snabbt samla sig via sin frivilliga organisation för elsamverkan. En stor del av Sveriges alla elnätsföretag ställde upp och hjälpte till med återställningen.

Elens viktiga roll i fokus

Stormen Gudrun visade hur viktig roll elen har i vardagen och hur sårbart

Den nya lagstiftningen efter Gudrun

- Funktionskrav från och med den 1 januari 2011 som innebär att elavbrott inte får överstiga 24 timmar.
- Elnätstkunden har från och med den 1 januari 2006 lagstadgad rätt att få ersättning för elavbrott redan efter 12 timmar – ju längre elavbrott, desto högre ersättning.
- Elnätsföretagen ska lämna bättre information om leveranssäkerheten till kunderna och ta fram bättre underlag för att rätta till brister i elnäten (risk- och sårbarhetsanalyser m m).
- Elnätsföretagen ska få ökade möjligheter att producera el i reservkraftsaggregat.
- Krav på trädsäkra regionnät införs.

samhället är. Efteråt blev diskussionen kring elnäten större än någonsin och den 8 december 2005 fattade riksdagen beslut om skärpt lagstiftning.

Arbetet med att förstärka lokalnäten har intensifierats efter stormen Gudrun och de nya lagar som delvis redan trätt i kraft. Huvudalternativet är nu att gräva ned jordkabel.

KALLE LINDHOLM

kalle.lindholm@svenskenergi.se

En närmast överklig bild som är en följd av stormen Gudrun; världens största timmerupplägg vid Byholma utanför småländska Ljungby. Timmerupplägget är två kilometer långt och 70 meter brett.

UTSLÄPPSRÄTTERNA FICK STOR INVERKAN PÅ ELPRISET

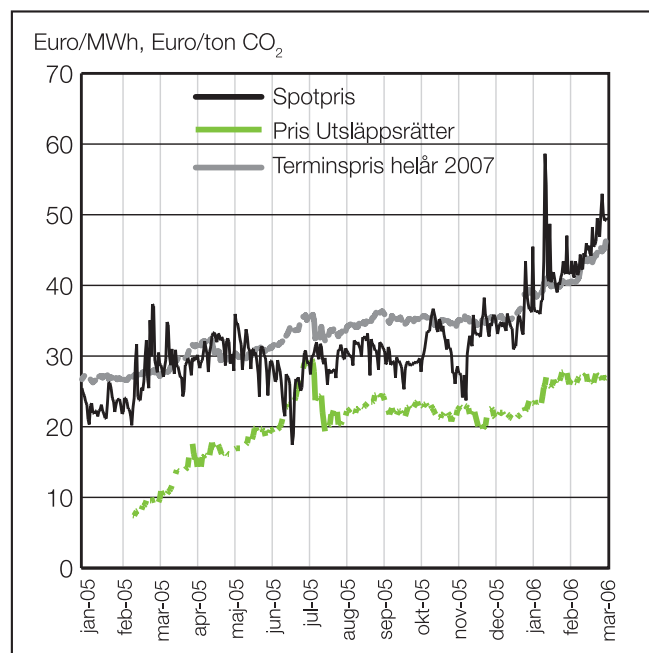
DEN 1 JANUARI 2005 infördes ett system med handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom EU, för att minska utsläppen av växthusgaser. Systemet omfattar förbränningsanläggningar. Drygt hälften av unionens utsläpp av växthusgaser är med i handeln, d v s cirka 11 500 anläggningar inom industrin och energibranschen.

Priset på utsläppsrätter styrs av tillgång och efterfrågan. En viktig faktor för prissättningen är därför mängden utsläppsrätter som fördelas totalt inom EU. En generös tilldelning i förhållande till industrins behov betyder lägre pris – och tvärtom.

Under sommaren 2005 steg priset på utsläppsrätter kraftigt. En förklaring var att flera ”säljarländer” i forna Östeuropa vid halvårsskiftet 2005 ännu inte hade sina nationella register i drift. Vidare finns en stark koppling till de internationella råvaru- och bränslemarknaderna.

Fördelningen av utsläppsrätter i Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Polen och Italien bedöms ha stor inverkan på priset på utsläppsrätter. Utsläppen där står för en betydande del av Europas totala utsläpp. Bedömningen är att systemet har inneburit att elpriset i Norden år 2005 ökat med drygt 10 öre/kWh.

Elspotpris, terminspris samt pris på utsläppsrätter på Nord Pool.
Källa: Nord Pool

Priset på utsläppsrätter har en tydlig påverkan på terminspriset på Nord Pool, medan kopplingen till spotpriset varierar lite mer.

BARSEBÄCK 2 SLUTLIGEN STÄNGT

ENLIGT RIKSDAGSBESLUT

stängdes Barsebäcks andra kärnkraftsreaktor, med effekten 600 MW, den 31 maj. Därmed var hela Barsebäcksverket stängt sedan den första reaktorn togs ur drift redan år 1999.

De ekonomiska förhandlingarna kring Barsebäck 2 blev klara i november. Statens totala kostnad för stängning av hela Barsebäcksverket har beräknats av Riksdagens utredningstjänst till 18,5 miljarder kronor.

En symbol för motståndet

De båda reaktorerna i Barsebäck startades 1975 respektive 1977 i tider då kärnkraften på allvar började

Barsebäcksverket är numera helt stängt – en affär som kostat staten 18,5 miljarder kronor.

debatteras i Sverige. Barsebäck blev en allt starkare symbol för svenskt och danskt kärnkraftsmotstånd.

Intresset från dansk sida var från början stort och myndigheterna var inte negativa till Barsebäcks placering. Danska kraftföretag hade experter med i projektet inför planerade egna kärnkraftverk i Danmark. Det danska företaget Elkraft köpte dessutom el

från Barsebäck under fyra år.

Från 1975 till den svenska folkomröstningen om kärnkraften år 1980 anordnades flera Barsebäcksdemonstrationer. Slagordet var: ”Vad ska väck? – Barsebäck! Vad ska in? – Sol och vind!”. Efter olyckan i Harrisburg 1979 och folkomröstningen blev Barsebäck en viktig fråga för den danska regeringen.

KALLE LINDHOLM

kalle.lindholm@svenskenergi.se

STARK VATTENKRAFT GAV ELÖVERSKOTT

DEN GODA VATTENTILLGÅNGEN år 2005 innebar att vattenkraften i Sverige ökade kraftigt jämfört med år 2004. Vårfloden blev år 2005 tämligen normal – både i tiden och volymmässigt. Mycket regn, framför allt i de norra delarna, där de stora magasinerna finns, gav stora tillrinningar under sommaren och hösten.

Dessutom kunde kärnkraften notera ännu ett starkt år trots att det vid utgången av året bara fanns tio reaktorer kvar.

Dessa förhållanden gjorde att Sverige kunde nettoexportera el. Därmed minskade användningen av fossil kraft i våra grannländer. Även Norge hade mycket gott om vatten. Norden som helhet var därför självförsörjande på el under året, för första gången på länge.

Elbalansen i siffror

Totalt slutade vattenkraftsproduktionen på drygt 72 TWh (miljarder kWh). Detta är cirka 11 procent högre än ett normalår och 20 procent högre än för år 2004. Vindkraften ökade preliminärt med knappt 10 procent från året före till 0,93 TWh.

Kärnkraften gav 69,5 TWh vilket är 7 procent lägre jämfört med rekordproduktionen år 2004. Övrig värmekraft svarade för drygt 12 TWh, en minskning med 5 procent jämfört med år 2004.

Den totala elproduktionen i landet blev nästan 155 TWh, en 4-procentig ökning från år 2004. Elanvändningen i Sverige ökade svagt till 147,3 TWh jämfört med år 2004. Detta gav en svensk nettoexport på drygt 7 TWh.

Preliminär statistik för ÅR 2005, TWh

Källa: Svensk Energi och SCB

Tillförsel	2005 *	2004	Ändring från 2004
	TWh	TWh	
Vattenkraft	72,1	60,1	20 %
Vindkraft	0,93	0,85	9 %
Kärnkraft	69,5	75,0	-7 %
Övrig värmekraft	12,2	12,9	-5 %
Elproduktion totalt	154,7	148,8	4 %
Netto Import/export**	-7,4	-2,1	
Elanvändning inom landet	147,3	146,7	0,4 %
Temperatur-korrigerad el-användning	149,1	147,6	1,0 %

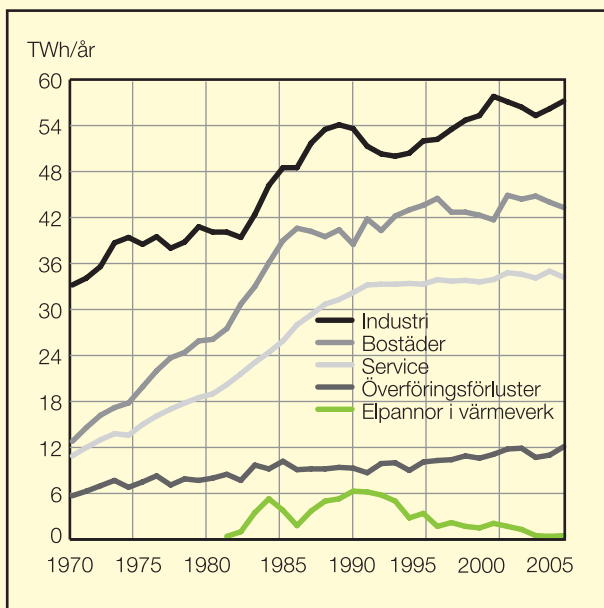
* Preliminär uppgift Svensk Energi

** Negativa värden är lika med export

Utan den goda vattentillgången hade Sverige inte kunnat nettoexportera el under år 2005. Kärnkraften gjorde också ett bra resultat, trots stängningen av Barsebäck 2.

Elanvändningen fördelad på olika användare 1970-2005.

Källa: SCB

INDUSTRIN FORTSATT STOR ELANVÄNDARE

ELANVÄNDNINGEN ÖKADE totalt sett i Sverige med drygt 0,5 TWh. Industrin svarade för en ökning med 1 TWh, medan övriga områden i stort sett låg konstant jämfört med året före.

Industrin använder elen allt effektivare. Sedan år 1993 har industrins elanvändning i förhållande till förädlingsvärdet minskat kraftigt. Produktionsvärdet i verkstadsindustrin har t ex mer än fördubblats medan dess elanvändning ökat med mindre än 10 procent. I den energiintensiva industrin har produktionen ökat med knappt 50 procent, samtidigt som elanvändningen ökat med nästan 20 procent.

KALLE LINDHOLM

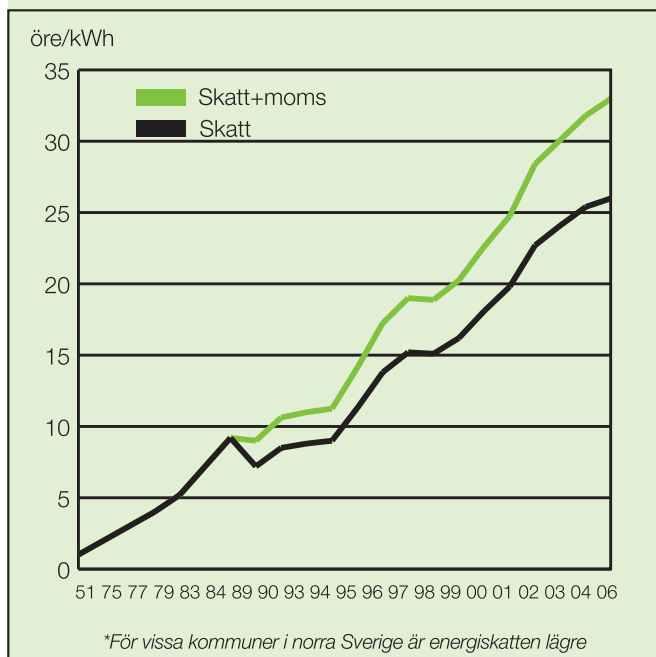
kalle.lindholm@svenskenergi.se

Läs och ladda ned "Elåret 2005" på www.svenskenergi.se

ELÅRET 2005

Elskattens* (energiskatten på el) utveckling sedan 1951.

Källa: SCB och Energimyndigheten

ENERGISKATTEN FORTSATT UPPÅT

DEN S K GRÖNA SKATTEVÄXLINGEN

höjer hela tiden energiskatterna. I januari 2005 höjdes energiskatten med 1,3 öre till 25,4 öre/kWh för de flesta användare.

Under året fattades dessutom beslut om ytterligare en höjning i januari 2006 till 26,1 öre/kWh. Därtill kommer elcertifikatsavgift med cirka 3 öre. Moms tillkommer på både energiskatt och elcertifikatsavgift. Det innebär, med det prisläge som rådde i början av år 2006, att ungefär halva elkostnaden för elkunderna går direkt till statskassan.

Energiskatten har nästan tredubblats under de senaste tio åren. För hushållskunderna har detta inneburit att effekten av elmarknadsreformens konkurrenstryck på priserna har motverkats.

KALLE LINDHOLM

kalle.lindholm@svenskenergi.se

SISTA ORDET!

VAD ÄR VÄL ETT ELÅR?

DET HÄNDER MYCKET under ett elår. Dramatiska händelser som stormen Gudrun får oss att inse att el betyder väldigt mycket för att samhället ska fungera. Gudrun gav därför snabbt nya lagar som elnätsföretagen nu gör allt för att efterleva. Arbetet med att gräva ned kablar i jorden har intensifierats.

Samtidigt sätts nya politiskt beslutade system, som EU:s handelsystem med koldioxid-utsläppsrätter. Det verkar, liksom vårt eget svenska system med elcertifikat, för att främja klimatet genom att gynna el från energikällor som inte släpper ut koldioxid. Handelssystemet höjde elpriserna dramatiskt för elkunderna och krav har rests från många håll, inte minst från politiken, att systemet måste göras om.

Europa närmar sig alltmer en gemensam elmarknad, också det i linje med politiska beslut inom EU. Konsekvenserna har hittills för Sveriges del påverkat elpriserna uppåt.

I Sverige har kärnkraftverk lagts ned enligt beslut som från början tagits i en folkomröstning för drygt 26 år sedan, ett beslut som diskuterats mycket, inte minst i ljuset av klimatfrågan. Takten i en eventuell fortsatt avveckling är svår att förutse. Sverige höjer effekten i kvarvarande kärnkraftverk och på olika håll i världen planeras och byggs ny kärnkraft.

Skatterna från elsektorn ökar hela tiden också i och med den svenska gröna skatteväxlingen och skatter på elproduktion. Elsektorn är en mycket viktig inkomstkälla för staten, det handlar om uppemot 40 miljarder kronor.

Utredningarna om elmarknadens funktion duggar tätt. År 2005 färdigställdes minst två utredningar om elmarknadens funktion på uppdrag av regeringen. Samtidigt startade energiministern flera nya utredningar på samma tema.

Med mera, med mera.

Vad är väl då ett elår? Jo, en tidsrymd då en av samhällets viktigaste funktioner utsätts för både ofrivillig (Gudrun) och medveten påverkan (politiska beslut). Det är säkert inget fel i det, men både elbranschen själv och de som nyttjar branschens tjänster mår antagligen bra av att känna stabilare villkor som gör det lättare att se framåt på längre sikt.

Håll med om att ett elår kan vara spännande.

KALLE LINDHOLM
REDAKTÖR